

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 7/3 2018 s. 1976-1994, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

EĞİTİM FAKÜLTESİ VE PEDAGOJİK FORMASYON GRUPLARINDAKİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARININ VE GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Berna ÜRÜN KARAHAN*

Selma ERDAĞI TOKSUN**

Geliş Tarihi: Mart, 2018

Kabul Tarihi: Ağustos, 2018

Öz

Bu çalışmada amaç Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği son sınıf öğrencileri ile pedagojik formasyon grubu (Türk Dili ve Edebiyatı) arasındaki öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları belirlemek ve bu tutumların çeşitli değişkenler açısından anlamlı bir fark gösterip göstermediğini tespit etmektir. Çalışmanın evrenini; 2015-2016 öğretim yılında Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü'nde 4. sınıfta öğrenim gören 46, 2015-2016 öğretim yılında Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ne bağlı pedagojik formasyon grubunda öğrenim gören 58 olmak üzere toplamda 104 öğrenci oluşturmuştur. Veriler Temizkan (2008) tarafından hazırlanan "Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" ve Erdağı Toksun (2016) tarafından hazırlanan görüşme formu ile toplanmıştır. Toplanan veriler istatistiki açıdan normal dağılım göstermediği için non-parametrik testler ile analizler yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; pedagojik formasyon grubu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının lisans son sınıf öğrencilerine göre daha iyi düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyet değişkenine göre ölçeğin alt boyutlarının bazılarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Araştırmanın nitel boyutunda ise toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Görüşmeler sonucunda da formasyon grubu öğrencilerinin Türkçe öğretmen adaylarına göre mesleğe yönelik tutumları daha iyi düzeyde çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Meslek, öğretmen, formasyon, tutum.

EVALUATION OF ATTITUDES OF PRESERVICE TEACHERS IN FACULTY OF EDUCATION AND PEDAGOGICAL FORMATION GROUPS TOWARDS TEACHING PROFESSION

Abstract

The purpose of this study is to determine the attitudes between the fourth-year students of Turkish Teaching in the faculty of education and the pedagogical formation group (Turkish Language and Literature) towards teaching profession and to find out whether or not these attitudes show a significant difference in terms of various variables. The population of the

* Dr. Öğr. Üyesi; Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, urunkarahan@gmail.com.

** Dr. Öğr. Üyesi; Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, selma_erdagi@hotmail.com.

study consisted of a total of 104 students including 46 fourth-year students studying in Turkish Education in the Faculty of Education in Kafkas University in academic year of 2015 - 2016 and 58 students studying at pedagogical formation in Faculty of Education, Kafkas University in academic year of 2015 - 2016. The data were collected through “The *Attitude Scale* of toward *Teacher Profession*” prepared by Temizkan (2008) and interview form prepared by Erdağı Toksun (2016). Analyses were performed through nonparametric tests since the collected data did not show normal distribution. According to the results obtained, it was found that the students in the pedagogical formation group had a better level of attitudes toward teaching profession compared to the fourth-year students. Furthermore, a significant difference was determined in some of the subscales of the scale based on the variables of gender. In the qualitative dimension of the study, the data collected were analyzed by using the method of content analysis. As a result of the interviews, it was revealed that the students of the formation group had a better level of attitude towards the profession than the Turkish preservice teachers.

Keywords: Profession, teacher, formation, attitude.

Giriş

Meslek bireylerin aldıkları eğitim ve tecrübeler sonucunda edinmek istedikleri bir statüdür. Meslek edinmek ve edinilen meslekle ilgili başarı gösterebilmek, o işi sevmek ve inceliklerini bilmekle ilgilidir. Her mesleğin kendi bünyesinde barındırdığı özel beceri alanları mevcuttur. “Meslek kavramı özellikle uzmanlaşmanın önemli olduğu iş kollarında sosyokültürel ve ekonomik olarak yeri yadsınamayacak bir ihtisas alanı olarak karşımıza çıkmaktadır” (Erdem, 2012, s. 1729).

Bir meslek kolu olarak öğretmenlik geçmişten bugüne her dönemde tercih edilen ve bu nedenle popüler olan alanlardan biridir. Eğitim ve öğretim süreçlerinin temel taşı olan öğretmenlerin; aldıkları eğitim ve öğretim oldukça önemlidir. Onların okullarda edindikleri tecrübeler bu mesleği yaparken elde edecekleri başarıların temelini oluşturur. “Öğretmen, eğitim sisteminin temel taşlarından biridir. Öğretim sürecini planlama, uygun yöntem, teknik ve araç-gereçlerin etkin kullanımını sağlama, öğrenciyle etkileşim halinde bulunarak öğretim sürecini değerlendirme gibi pek çok aşamanın başarılı bir biçimde gerçekleştirilmesi büyük bir oranda öğretmene bağlıdır. Bunun için öncelikle öğretmenin alana ilişkin yeterli bir bilgi ve beceriyle donatılması gerekir. Ancak başarının sağlanmasında salt bilgi yeterli değildir. Tutumların da önemli bir etkisi söz konusudur”(Çetinkaya, 2009, s. 299).

Öğretmenlik fedakârlık ve sürekli kendini yenilemeyi gerektiren bir meslektir. Birçok meslek ve çalışma alanı varken öğretmenliğin seçilmesi, onun sürekli popüler meslekler arasında olduğunu göstermektedir. Ancak, son dönemlerde bu tercihlerin değişmesi ve bireylerin meslek tercihlerinde daha kolay iş sahibi olabilecekleri alanları tercih etmeye başlamaları, öğretmenlik mesleğiyle ilgili problemleri de ortaya çıkarmıştır. Özellikle eğitim

fakültesi mezunları ve eğitim fakültesi mezunu olmayıp, pedagojik formasyon dersleri alarak bu alanda kendini yetiştiren bireyler arasında bu farklar görülmektedir. “Öğretmen adaylarının seçiminde öğretmenlik mesleğini seven ve isteyen adayların seçilmesi, nitelikli öğretmen yetiştirmenin ilk adımındır, denilebilir. Bu bağlamda, öğretmen yetiştiren kurumlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi ve ortaya çıkan bulgular doğrultusunda bu tutumlarının geliştirilmesi için gerekli önlemlerin alınması şarttır” (Özder, Konedrali ve Zeki, 2010, s. 256).

Unutulmamalıdır ki sağlıklı bir toplumun temelini oluşturan en önemli unsur eğitim sistemi ve bu sistemin etkili bir şekilde işlemesidir. Bu sistemin temel ögesinin öğretmen olduğu ve diğer ögelere göre etki gücünün daha fazla olduğu bilinmektedir (Çapa ve Çil, 2000). Bu derece önemli olan öğretmenlik mesleğinin de getirdiği belli sıkıntı ve problemler vardır. Bu problemlerin çözümü için temelde öğretmen yetiştiren kurumlara da görevler düşmektedir. Bu nedenle problemlerin yarattığı etkiler dikkatle incelenmelidir. “Öğretmenlik mesleği ile ilgili sorunlar düşünüldüğünde, öğretmenlerin kendilerinden beklenen rolleri yerine getirmelerini etkileyen önemli bir değişkenin, öğretmenliği sevme, saygı duyma ve benimseme özelliklerini kapsayan tutumları üzerinde durmak gerekli görülmektedir” (Pehlivan, 2008, s. 152).

Bu çalışmanın temelini oluşturan ve her alanda varlık gösterecek insanları yetiştiren öğretmenlerin ve öğretmenlik mesleğinin daha hassasiyetle üzerinde durulması gerekir. Bir ülkenin geleceğini yetiştiren ve işi insan olan bu bireylerin özel beceri alanları ile mesleğe yönelik tutum ve algıları dikkatle incelenmelidir. “Gelecekte eğitim örgütlerinde çalışacak olan öğretmen adaylarının mesleğe karşı tutumlarının ne olduğunun bilinmesi meslek öncesi eğitimde onlara ne tür bir eğitim verilmesi gerektiği konusunda yol gösterecektir” (Üstüner, 2006, s. 114). Başbay, Ünver ve Bümen’e (2009) göre öğretmenlerin, bu mesleğe yönelik olumlu tutum geliştirmeleri öğretmen yetiştirme programlarının önemli amaçları arasındadır. Çünkü Gürbüz ve Kışoğlu’nun (2007) da belirttiği gibi meslekle ilgili geliştirilen olumlu tutum o alandaki başarının önemli bir belirleyicisidir.

Eğitim ve öğretimin başarılı bir şekilde yürütülmesi ve doğru davranışlar gösteren bireylerin yetiştirilmesi; iyi eğitilmiş, mesleğini seven ve inceliklerini bilen öğretmen adaylarının yetiştirilmesi ile mümkündür. Bu durum öğretmenlerin eğitim-öğretim sisteminin en önemli unsurları haline getirmiştir. Bu nedenle öğretmenlerin nitelik bakımından olduğu kadar mesleğe karşı olumlu tutumlarının da olması gerekir. Eğitim fakültelerinde yetişen öğretmenlerin yanı sıra ihtiyacı karşılamak amacıyla öğretmenlik sertifika programları (pedagojik formasyon) ve daha sonra da tezsiz yüksek lisans programı uygulamalarına geçilmiştir. Bu uygulamalarla

öğretmen ihtiyacı sayısal olarak giderilmeye çalışılmıştır. Ancak bu programlarda nitelikli öğretmen yetiştirilip yetiştirilemediği günümüzde hala araştırılmaktadır (Yüksel, 2004).

Amaç

Bu çalışmada eğitim fakültesi son sınıf öğretmen adayları ile pedagojik formasyon grubu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi ve bu tutumların çeşitli değişkenlerle (yaş, cinsiyet, bölüm gibi) arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla; lisans son sınıf öğretmen adayları ile pedagojik formasyon grubu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğu ve yaş, bölüm, cinsiyet gibi değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Çalışmada literatürde yapılan diğer çalışmalardan farklı olarak elde edilen sonuçlara yönelik görüşme yapılarak, bu sonuçların nedenlerine ulaşılmaya çalışılmıştır.

Yöntem

Bu çalışma nitel ve nicel veri toplama tekniklerin birlikte kullanıldığı karma araştırma modelinde gerçekleştirilmiştir. Karma yöntem araştırması, felsefi varsayımları ve kuramsal çerçeveleri içeren farklı araştırma desenlerinin kullanılmasını, nitel ve nicel verilerin toplanmasını ve bu iki veri türünün bütünleştirilmesini kapsayan bir araştırma yaklaşımıdır. Bu araştırma yaklaşımının temel varsayımına göre, nitel ve nicel yaklaşımlardan yalnızca bir tanesinin kullanılmasından birliktedir. Karma yöntem araştırma problemine ile ilgili daha kapsamlı bir anlayışın oluşturulmasına imkân sağlamış olur (Creswell, 2013). Karma yöntem deseni ise yakınsayan paralel karma yöntem desendir. Bu yaklaşımda, araştırmacı nicel ve nitel verileri beraber toplar. Ancak verileri ayrı ayrı analiz eder ve bulguların birbirini doğrulayıp doğrulamadığını belirlemek için bulguları karşılaştırır (Creswell, 2013). Araştırmanın nicel boyutu, lisans son sınıf öğretmen adayları ile pedagojik formasyon grubu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi ve bu tutumların çeşitli değişkenlerle (yaş, cinsiyet gibi) arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik olarak tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. “Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır” (Karasar, 2010, s. 77). Araştırmanın nitel boyutunda ise durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme, en az iki kişi arasında sözlü olarak sürdürülen bir iletişim sürecidir. Görüşme, araştırmada cevabı aranılan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama şeklinde ifade edilebilir. Görüşme belirli bir araştırma konusu veya bir soru hakkında derinlemesine bilgi sağlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011). Yapılan görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz

edilmiştir. Türkçe öğretmen adayları “Ö”, formasyon grubu öğrencileri de “FÖ” şeklinde kodlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın nicel kısmı için çalışma grubunu, Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü’nde 2015-2016 öğretim yılında öğrenim gören rastgele yöntemle seçilmiş 46, 4. sınıf öğrencisi ile 2015-2016 öğretim yılında Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi’ne bağlı pedagojik formasyon grubunda öğrenim gören rastgele yöntemle seçilmiş 58 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın nitel boyutundaki çalışma grubunu ise bu öğrenciler arasından rastgele seçilen 24 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerden 12’si lisans, 12’si ise formasyon öğrencisidir. Öğrencilerin cinsiyet dağılımı eşittir.

Tablo 1: Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	Frekans (f)	Yüzde (%)	
Cinsiyet	Kız	56	53,8
	Erkek	48	46,2
	Toplam	104	100,0
Grup	1(Lisans)	46	44,2
	2(Formasyon)	58	55,8
	Toplam	104	100,0
Yaş	1 (18, 19, 20)	1	1,0
	2 (21, 22, 23)	57	54,8
	3 (24, 25, 26)	28	26,9
	4 (27, 28, 29)	18	17,3
	Toplam	104	100,0

Veri Toplama Araçları

Veriler; Temizkan (2008) tarafından hazırlanan “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Beşli likert tipinde olan tutum ölçeği, geçerlik ve güvenilirlik analizleri için 55 kişilik bir öğrenci grubuna uygulanmıştır. Puanlamalar “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde sıralanmaktadır. Ölçeğin kapsam geçerliğini sağlamak üzere madde toplam test korelasyonu, yapı geçerliğini sağlamak amacıyla da faktör analizi yapılmıştır. Ölçekte yer alan birinci faktör (mesleğe ilgi duyma) dört maddeden, ikinci faktör (mesleğe bağlılık) altı maddeden, üçüncü faktör (mesleği sevme) altı maddeden, dördüncü faktör (mesleğin gerekliliğine inanma) beş maddeden ve beşinci faktör (meslekle ilgili yeterlilik düzeyleri) on maddeden oluşmaktadır. 35 maddelik tutum ölçeğinin Cronbach Alpha katsayısı .78 olarak belirlenmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik işlemleri sonucunda ölçekteki madde sayısı 31’e düşmüş, güvenilirlik katsayısı da .86 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin bu çalışma için Cronbach Alpha katsayısı .82 olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın nitel boyutunda ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Anketlere verecek yanıtları olmayan ya da bir dizi soruya yanıt vermeyi çekici bulmayan, sözel olarak kendini ifade etmekte yazıyla ifadeye

oranla daha başarılı kişilerden görüşme yoluyla daha kolay ve doğru bilgi sağlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, s. 2006). Ayrıca cevaplayıcının başkalarına danışmadan cevap vermesinin sağlanması, cevaplarda bireyselliğin korunması açısından önemlidir. Bu da veri kaynağının teyit edilmesini sağlar ve anket yoluyla elde edilen verilere göre geçerliği daha yüksektir (Karasar, 2002). Aynı zamanda form ya da anketlere yansımaya ipuçları da görüşme sırasında edinilebilir (Pişkin ve Öner, 1999). Görüşme formu “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” dikkate alınarak bu ölçeğin paralelinde hazırlanmıştır. Uzman görüşü için iki Türkçe Eğitimcisine görüş sorulmuştur. Ardından iki öğrenciyle pilot çalışma yapılarak soruların son şekli verilmiştir. Görüşmeler sonucunda toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik Analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek; 2006). Araştırmada elde edilen veriler Türkçe öğretmeni adayları ve formasyon grubu şeklinde ayrı ayrı analiz edilmiştir. Veriler okunarak kodlar, kodlardan yola çıkılarak temalar oluşturulmuştur. Araştırmanın güvenilirliği için çıkarılan temalar ve kodların bir başka araştırmacı tarafından yeniden çıkarılması istenmiş ve bu iki analiz karşılaştırılmıştır. Görüş birliği sağlanarak temalar ve kodlar oluşturulmuştur. İki araştırmacının görüşlerinin karşılaştırılması sonucu elde edilen kodlayıcılar arası güvenilirlik .85 (Güvenirlilik=görüş birliği/görüş birliği+görüş ayrılığı) olarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Ayrıca iki araştırmacı arasında görüş ayrılıklarının olduğu kodlar üzerine tartışılarak bahsi geçen kodlar uygun kategoriler altına yerleştirilmiştir. Araştırmacılar arasında görüş birliği sağlanması amacıyla öğrencilerin ifadelerini oluşturmalarındaki gerekçeler dikkate alınmıştır. Ayrıca her bir kodun frekansları tablolar halinde sunulmuş bu doğrultu da bulgular yorumlanmıştır. Bu çalışmada, sonuçlarının güvenilirliğini sağlamak amacıyla iki önemli süreç gerçekleştirilmiştir. Birincisi veri analiz sürecinin (kavramsal kategoriye nasıl ulaşıldığı) detaylı bir şekilde açıklanması ikincisi ise araştırmada elde edilen kategorilere her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan örnekler seçilerek bu örneklere bulgular kısmında yer verilmesidir.

Bulgular

Nicel Verilere İlişkin Bulgular

Çalışmada lisans son sınıf Türkçe öğretmen adayları ile pedagojik formasyon grubu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi ve bu tutumların ne düzeyde olduğunu tespit edebilmek amacıyla ortalama değerlerine bakılmıştır. Bulgular tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Ortalamalar

Değişkenler	N	$\bar{X}$	Ss
Mesleğe ilgi duyma	104	15.46	2.98
Mesleğe bağlılık	104	26.15	4.40
Mesleği sevme	104	18.95	2.98
Mesleğin gerekliliğine inanma	104	19.59	3.64
Meslekle ilgili yeterlilik	104	34.61	4.56

Ölçekten, “mesleğe ilgi duyma” boyutunda alınabilecek en yüksek puan 20 ve en düşük puan ise 4’tür, tablo 2 incelendiğinde; bu boyutta öğretmen adaylarının 15,46 puan aldıkları görülmektedir. Bu sonuca göre bu boyutta öğretmen adaylarının tutum düzeylerinin iyi olduğu söylenebilir. “Mesleğe bağlılık” boyutunda alınabilecek en yüksek puan 30 ve en düşük puan ise 6’dır. Buna göre öğretmen adaylarının aldıkları 26,15 aritmetik ortalama puanı bu alt boyut için iyi düzeye bir tutuma sahip olduklarını göstermekte denebilir. Aynı şekilde “mesleği sevme” alt boyutundan alınabilecek en yüksek puan 30 ve en düşük puan ise 6’dır. Buna göre öğretmen adaylarının bu alt boyutta 18,95 aritmetik ortalama puanı aldıkları görülmektedir. Bu sonuca göre bu boyutta da öğretmen adaylarının tutumlarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir. “Mesleğin gerekliliğine inanma” alt boyutunda ise alınabilecek en yüksek puan 25 ve en düşük puan ise 5’tir. Öğretmen adayları tarafından alınan aritmetik ortalama puanı ise 19,59’dur. Bu sonuç “mesleğin gerekliliğine inanma” alt boyutu için öğretmen adaylarının iyi düzeyde tutuma sahip olduklarını gösteriyor denebilir. Son olarak “meslekle ilgili yeterlilik” alt boyutu için alınabilecek en yüksek puan 50 ve en düşük puan ise 10’dur. Bu boyut için öğretmen adaylarının aldığı aritmetik ortalama puanı 34,61’dir. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının bu alt boyut için iyi düzeyde tutuma sahip oldukları söylenebilir. Tüm sonuçlar ışığında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerinin olumlu ve iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Bu beklenen bir sonuçtur.

Çalışmada lisans son sınıf öğretmen adayları ile pedagojik formasyon grubu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği ile ilgili olarak Mann Whitney U testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet N	Sıra ortalamaları	U	p	Medyan değerleri	Eta Kare
Mesleğe İlgi Duyma	Kız 56	55.97	1.150	.202	16.00	0.12
	Erkek 48	48.45				
Mesleğe Bağlılık	Kız 56	61.45	843.0	.001	26.0	0.32
	Erkek 48	42.06				
Mesleği	Kız 56	58.92	984.5	.018	19.0	0.23
	Erkek 48	42.06				

Sevme	Erkek 48	45.01				
Mesleğin Gerekliliğine İnanma	Kız 56	56.68	1.110	.124	20.0	0.15
	Erkek 48	47.62				
Meslekle İlgili Yeterlilik	Kız 56	53.00	1.316	.855	34.0	0.01
	Erkek 48	51.92				

p<0.05

Tablo 3 incelendiğinde; mesleğe bağlılık ve mesleği sevme alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sıra ortalamalarına ve medyan değerlerine bakıldığında bu farklılığın kız öğrencilerin lehine olduğu tespit edilmiştir. Tabloda eta kare etki büyüklüğü değerine baktığımızda Cohen (1988)'in belirttiği kriterlere göre mesleğe bağlılık ve mesleği sevme alt boyutlarında ortalama farklarının etki büyüklüğünün orta düzeyde bir anlamlılığa sahip olduğu söylenebilir.

Çalışmada lisans son sınıf öğretmen adayları ile pedagojik formasyon grubu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği ile ilgili olarak Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Yaş Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	N	Sıra ortalamaları	X ²	p
Mesleğe İlgili Duyma	2(21,22,23)	57	53.90	1.13	.37
	3(24,25,26)	28	47.46		
	4(27,28,29)	18	55.83		
Mesleğe Bağlılık	2(21,22,23)	57	51.91	6.27	.28
	3(24,25,26)	28	44.38		
	4(27,28,29)	18	67.06		
Mesleği Sevme	2(21,22,23)	57	55.68	1.63	.21
	3(24,25,26)	28	47.16		
	4(27,28,29)	18	50.56		
Mesleği Gerekliliğine İnanma	2(21,22,23)	57	54.56	.717	.41
	3(24,25,26)	28	48.80		
	4(27,28,29)	18	51.61		
Meslekle İlgili Yeterlilik	2(21,22,23)	57	49.72	3.70	.93
	3(24,25,26)	28	50.30		
	4(27,28,29)	18	64.89		

p<0.05

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yaş değişkeni açısından herhangi anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Çalışmada lisans son sınıf öğretmen adayları ile pedagojik formasyon grubu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının öğrenim türü (lisans-formasyon) değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği ile ilgili olarak Mann Whitney U testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Öğrenim Türü (Lisans Ve Formasyon) Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Grup	N	Sıra ortalamaları	U	p	Medyan değerleri	Eta Kare
Mesleğe İlgili Duyuma	1(Lisans)	46	47.30	1.09	.115	16	0.15
	2(Form)	58	56.62				
Mesleğe Bağlılık	1(Lisans)	46	39.08	716.5	.000	26	0.39
	2(Form)	58	63.15				
Mesleği Sevme	1(Lisans)	46	50.65	1.249	.574	19	0.05
	2(Form)	58	53.97				
Mesleğin Gerekliliğine İnanma	1(Lisans)	46	52.20	1.320	.926	20	0.008
	2(Form)	58	52.74				
Meslekle İlgili Yeterlilik	1(Lisans)	46	45.24	1.000	.028	34	0.21
	2(Form)	58	58.26				

p<0.05

Tablo 5 incelendiğinde ölçeğin sadece mesleğe bağlılık alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu ve sıra ortalamalarına ve medyan değerlerine bakıldığında bu farklılığın pedagojik formasyon grubundaki öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Tabloda eta kare etki büyüklüğü değerine baktığımızda Cohen (1988)’in belirttiği kriterlere göre mesleğe bağlılık ve meslekle ilgili yeterlilik alt boyutlarında ortalama farklarının etki büyüklüğünün orta düzeyde bir anlamlılığa sahip olduğu söylenebilir. Bu durum lisans öğrencilerinin 4 sene boyunca KPSS stresi ve sorumluluğuyla karşı karşıya olması gerçeğiyle açıklanabilir. Ölçeğin diğer alt boyutlarında ise herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Nitel Araştırma Desenine İlişkin Verilere Ait Bulgular

Bu kısımda, görüşme yöntemi kullanılarak toplanan verilere ilişkin bulgular yer almaktadır. Öğrenciler Türkçe öğretmen adayları ve formasyon grubu öğrencileri olarak sınıflandırılmış ve kendi içlerinde numaralandırılmıştır. Türkçe öğretmen adayları “Ö”, formasyon grubu öğrencileri de “FÖ” şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 6: Türkçe Öğretmen Adaylarının ve Formasyon Grubu Öğrencilerinin Boş Zamanlarında Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Yaptıkları Çalışmalar Hakkındaki Görüşleri ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Mesleğe hazırlık	Kitap okuma	6
	KPSS sınavının engeli	3
	Hazırlık yapmama	2
	Türkçe ders kitaplarını inceleme	1
	İnternette ders örnekleri takibi	1
	Toplam	13
Tema	Kodlar	f
Formasyon grubu Mesleğe hazırlık	Kitap okuma	5
	Alan araştırması ve güncel bilgi takibi	5
	Kelime hazinesini genişletme	1
	Dershanede ders anlatma	1
	Hazırlık yapmama	1
	Toplam	13

Elde edilen verilere bakıldığında zaman her iki grubun da mesleğe yönelik yaptıkları çalışmaların başında kitap okuma gelmektedir. Türkçe öğretmen adayları mesleğe yönelik çalışmalarında, en büyük engeli KPSS sınavının teşkil ettiğini dile getirmişlerdir. (Ö3) “*Şu sıralar mesleğimi yapabilmek adına memurluk sınavına çalışıyorum.*” Formasyon grubu öğrencileri ise kitap okumanın dışında alan araştırması yaptıklarını ve güncel bilgileri takip ettiklerini ifade etmişlerdir. (FÖ2) “*Güncel gelişmeleri takip etmekteyim. Farklı olarak ne yapabileceğimi düşünüyorum.*”

Tablo 7: Türkçe Öğretmen Adaylarının ve Formasyon Grubu Öğrencilerinin Kendi Alanlarını Diğer Alanlara Göre Daha Önemli Bulup Bulmamaya Yönelik Görüşleri ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Alana verilen önem	Anadili eğitimi ve Türkçeyi doğru kullanmak	7
	Her bölümü önemli bulma	4
	Mesleğe atanma durumu	1
	Toplam	12
Tema	Kodlar	f
Formasyon grubu Alana verilen önem	Anadili eğitiminin önemi	9
	Her bölümü önemli bulma	3
	Toplam	12

Türkçe öğretmen adaylarının ve formasyon grubu öğrencilerinin kendi alanlarını diğer alanlara göre daha önemli bulup bulmadıklarını ortaya çıkarmak için sorunla soruya her iki grubun da anadili eğitimi açısından bu bölümlerin önemli olduğunu vurguladığını görüyoruz. (Ö12) “*İlk olarak Türkçe, ana dilimiz olduğundan dilimizin zenginliklerini öğrenmek ve gelecekte öğretmek bir ayrıcalıktır.*” (FÖ6) “*Evet önemli buluyorum çünkü Türkçe kendi ana dilimiz ve bunu en iyi şekilde kullanmamız gerekiyor.*”

Tablo 8: Türkçe Öğretmen Adaylarının ve Formasyon Grubu Öğrencilerinin Mesleklerini Severek Yapıp Yapmayacakları Hakkındaki Görüşleri ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Mesleği sevme	Severek yapacağını düşünme	7
	Farklı mesleklere ilgi duyma	5
	Kararsız kalma	1
Toplam		13
Tema	Kodlar	f
Formasyon grubu Mesleği sevme	Severek yapacağını düşünme	10
	Farklı mesleklere ilgi duyma	2
Toplam		12

Yukarıdaki tablolara baktığımızda Türkçe öğretmen adaylarının formasyon grubu öğrencilerine göre farklı mesleklere ilgi duyma oranının daha yüksek olduğunu görmekteyiz. (FÖ6) “Severek yapacağıma inanıyorum, başka bir meslek düşünmüyorum. Çünkü bu bölüm diğer alanlara göre daha kutsaldır.” (Ö10) “Mümkün olsa başka bir meslek yapmak isterdim.” (Ö4) “Mümkün olsaydı beden eğitimi öğretmenliği yapmak isterdim.”

Tablo 9: Türkçe Öğretmen Adaylarının ve Formasyon Grubu Öğrencilerinin Öğretmenliği Seçme Sebepleri Hakkındaki Görüşleri ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Mesleği seçme sebebi	Puanın bu bölüme yetmesi	5
	Mesleği sevmek	4
	Ailenin etkisi	2
	Toplam	11
Tema	Kodlar	f
Formasyon grubu Mesleği seçme sebebi	Mesleği sevmek ve kendini bu mesleğe uygun görmek	11
	Ailenin etkisi	1
Toplam		12

Yine öğretmen adaylarına mesleği seçme sebepleri sorulduğunda formasyon öğrencilerinin bu mesleği sevdiklerini ve kendilerine uygun gördüklerini, Türkçe öğretmen adaylarının ise daha çok puanlarının bu bölüme yettiği için geldiklerini ifadelerinde görüyoruz. (Ö12) “Çok isteyerek gelmedim. Buraya gelmemin temel sebebi sınıfın büyük çoğunluğu gibi puanımın buraya yetmesi.” (Ö5) “Öğretmenliğe ayrı bir sempati duyuyorum. Kendime uygun bir meslek olduğunu düşünüyorum.” (FÖ3) “Edebiyat öğretmenliğini severek seçtim. Nedeni ise edebiyatta hayatı ve insanları birebir okuyup yaşayabiliyorum.” (FÖ4) “En iyi bu işi yapabileceğimi düşünüyorum. Aynı zamanda ilgi ve dikkatimi çeken bir alan.”

Tablo 10: Türkçe Öğretmen Adaylarının ve Formasyon Grubu Öğrencilerinin Bu Alanlar Öğretmenliğini Sadece Bu Alan Mezunlarının Yapması Hakkındaki Görüşleri ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Mesleğe bağlılık	Alan mezunlarının yapması	11
Toplam		11
Tema	Kodlar	f

Formasyon grubu Mesleğe bağlılık	Alan mezunlarının yapması	12
Toplam		12

Yukarıdaki tablolara baktığımızda her iki grubunda öğretmenlik mesleğini alan mezunlarının yapması gerektiğini ifade ettiklerini görüyoruz. (Ö3) “*Öğrencilere faydalı olmak adına herkes kendi alanında faaliyet göstermelidir.*” (FÖ4) “*Herkesin kendi alanını en iyi bildiğini ve bu yüzden herkesin kendi alanına ait işi yapması gerektiğini düşünüyorum.*”

Tablo 11: Türkçe Öğretmen Adaylarının ve Formasyon Grubu Öğrencilerinin Öğretmenliğin Hak Ettiği İtibarı Görme Konusu Hakkındaki Görüşleri ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Mesleğe verilen değer	Hak ettiği itibarı görmüyor	7
	Hak ettiği itibarı görüyor	3
	Eskisi kadar itibar görmüyor	2
Toplam		12
Tema	Kodlar	f
Formasyon grubu Mesleğe verilen değer	Hak ettiği itibarı görmüyor	5
	Hak ettiği itibarı görüyor	4
	Aileden görüyor çevreden değil	3
Toplam		12

Öğretmen adaylarına mesleklerinin hak ettiği itibarı görüp görmediği sorulmuş ve alınan cevaplarda yüksek oranda olumsuz ifadeler tespit edilmiştir. (Ö9) “*Günümüzde yalnız Türkçe öğretmenliği değil hiçbir öğretmenlik ne yazık gerekli itibarı görmüyor.*” (FÖ1) “*Sayısal derslere nazaran ezber dayalı olduğu için hak ettiği itibarı görmüyor, önemsenmiyor.*”

Tablo 12: Türkçe Öğretmen Adaylarının ve Formasyon Grubu Öğrencilerinin Meslek Yaşamlarında Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımına Yer Verip Vermeyecekleri Hakkındaki Görüşleri ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Teknoloji ve materyal	Yararlanmayı düşünme	11
	Teknoloji kullanma	1
Toplam		12
Tema	Kodlar	f
Formasyon grubu Teknoloji ve materyal	Yararlanmayı düşünme	10
	Teknoloji kullanma	2
Toplam		12

Yukarıdaki tablolara baktığımızda öğretmen adaylarının meslek yaşamlarında teknoloji ve materyal kullanmaya olumlu baktıkları görülmektedir. (Ö10) “*Dersin daha kalıcı ve verimli olması adına materyal kullanılmalı.*” (FÖ11) “*Gelişen teknoloji çağında anlatımı güçlendirecek materyallerden mutlaka yararlanacağım.*”

Tablo 13: Türkçe Öğretmen Adaylarının ve Formasyon Grubu Öğrencilerinin Alanlarında Kendilerini Yeterli Bulup Bulmama Hakkındaki Görüşleri ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Mesleki yeterlilik	Yeterli bulmama	5
	Yeterli bulma ve kendini geliştirme	4
	Yeterli eğitimi almama	3
Toplam		12
Tema	Kodlar	f
Formasyon grubu Mesleki yeterlilik	Yeterli bulmama	5
	Yeterli bulma ve kendini geliştirme	4
	Yeterli eğitimi almama	3
Toplam		12

Öğretmen adaylarının alanlarında kendilerini yeterli bulup bulmadıklarına dair sorulan soruda gruplardan gelen cevaplar eşit olmuştur. Adaylardan beşi kendini alan derslerinde yeterli görmediğini, dördü kendini yetiştirmek için çaba harcadığını, üçü ise lisans döneminde yeterli eğitimi almadığını ifade etmişlerdir. (FÖ6) “*Türkçe kendini sürekli yenileyen ve geliştiren bir dildir. Ne kadar yeterli görsem de aslında değilimdir.*” (Ö4) “*Hayır gerekli eğitimi almadığımı düşünüyorum.*”

Tablo 14: Türkçe Öğretmen Adaylarının ve Formasyon Grubu Öğrencilerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinin Yararlı Olma Hakkındaki Görüşleri ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Staj dersleri	Faydalı bulma	6
	Faydalı fakat yetersiz bulma	3
	Faydalı bulmama	3
Toplam		12
Tema	Kodlar	f
Formasyon grubu Staj dersleri	Faydalı bulma	7
	Faydalı fakat yetersiz bulma	3
	Faydalı bulmama	2
Toplam		12

Öğretmen adaylarının sorulan soruya verdikleri cevaplardan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersini genellikle faydalı fakat aynı zamanda yetersiz buldukları tespit edilmiştir. (Ö2) “*Şu eğitim-öğretim zamanında en yararlı bulduğum uygulama etkinliği. Çünkü gerçekten ileride ne yapacağım? sorusunu azaltmaktadır.*” (FÖ8) “*Okul ortamında ve eğitimde ne gibi değişiklikler olduğunu tecrübe etmek ve o ortamda bulunmak açısından yararlı olduğunu düşünüyorum.*” (Ö11) “*Hayır. Çünkü tam verimli olarak geçirildiğine inanmıyorum.eğer verimli bir şekilde geçirilirse evet.*”

Tablo 15: Türkçe Öğretmen Adaylarının ve Formasyon Grubu Öğrencilerinin Atandıkları Zaman Rehber Bir Öğretmenle Çalışmak İsteme Durumu Hakkındaki Görüşleri ve Frekans Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Danışman öğretmen	Rehber öğretmenle çalışmak isteme	10
	Gerektiğinde yardım alma	2
Toplam		12
Tema	Kodlar	f
Formasyon grubu Danışman öğretmen	Rehber öğretmenle çalışmak isteme	12
	Toplam	12

Yukarıdaki tablolara bakıldığında elde edilen verilerde, öğretmen adaylarının mesleğe atandıkları zaman onlara yardım edecek, yol gösterecek bir danışman öğretmenle çalışmak istedikleri görülmektedir. (Ö6) “*Evet çünkü deneyimler olan bir insandan bilgi almak mesleğimiz açısından bizleri geliştirir.*” (FÖ5) “*Kesinlikle isterim. Birinin tecrübelerinden faydalanmak meslek hayatı açısından kitaplardan faydalıdır.*”

Sonuç ve Tartışma

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerinin olumlu ve iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Bu bulguyu destekleyen bazı çalışmalara rastlanmıştır (Çetinkaya, 2009; Terzi ve Tezci, 2007; Özder, Konedrali ve Zeki, 2010; Can, 2013; Durmuşçelebi, Yıldız ve Saygı, 2017; Engin ve Koç, 2014). Öğretmen adaylarının, mesleğe yönelik olumlu tutuma sahip olmaları istenen bir sonuçtur. Bu mesleği severek ve isteyerek yapan bireylerin başarılı olacağı düşünülmektedir.

Cinsiyet değişkeni ile ilgili olarak ölçeğin mesleğe bağlılık ve mesleği sevme alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu ve ortalamalara bakıldığında bu farklılığın kız öğrencilerin lehine olduğu tespit edilmiştir. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalara rastlanmıştır (Çetinkaya, 2009; Terzi ve Tezci, 2007; Çapa ve Çil, 2000; Pehlivan, 2008; Üstüner, Demirtaş ve Cömert, 2010; Erdem, 2012; Aydın ve Sağlam, 2012). Bunlara ek olarak literatürde cinsiyetin anlamlı farklılık yaratmadığı çalışmalara da rastlanmıştır (Başbay, Ünver, Bümen, 2009; Özder, Konedrali ve Zeki, 2010; Polat, 2013; Can, 2013). Literatürde çalışmanın sonucundan farklı sonucu olan bir çalışmaya da rastlanmıştır. Eraslan ve Çakıcı (2011) Pedagojik Formasyon grubu öğrencileriyle yaptıkları çalışma sonucunda; mesleğe yönelik tutumun erkek öğrencilerde daha olumlu düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Öğretmenlik mesleğine yönelik olarak kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha başarılı olması; kızların bu mesleği daha fazla özümlediğini göstermektedir. Özellikle toplumumuzda, yerelde “bayanlara en uygun” meslek olarak nitelendirilen öğretmenlik mesleği için kız öğrencilerin daha yüksek tutum geliştirmeleri beklenen bir sonuçtur.

Bulgulara göre yaş değişkeni açısından sadece mesleğe bağlılık alt boyutunda anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Literatürde benzer bazı çalışmalarda yaş değişkeninin anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Erdem, 2012; Can, 2013).

Çalışmadan elde edilen diğer bir sonuçta ise lisans son sınıf öğrencileri ile Pedagojik formasyon grubu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerinin iyi olduğu ve gruplar karşılaştırıldığında pedagojik formasyon grubu öğrencilerinin lisans son sınıf öğrencilerine oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürde bulguyu destekleyen bir çalışmaya rastlanmıştır (Polat, 2013). Bu durum lisans öğrencilerinin 4 sene boyunca KPSS stresi ve sorumluluğuyla karşı karşıya olması gerçeğiyle açıklanabilir. Ölçeğin diğer alt boyutlarında ise herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Görüşmeler sonunda elde edilen verilere bakıldığı zaman öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik yaptıkları çalışmalar arasında önce kitap okumanın geldiği görülmektedir. Türkçe öğretmen adaylarıyla formasyon grubu öğrencileri arasında mesleğe hazırlık yönünden farklılıklar göze çarpmaktadır. Türkçe öğretmen adayları KPSS sınavının kaygılarından bahsederken formasyon grubu öğrencileri farklı çalışmalar yaptıklarını dile getirmişlerdir. Öğretmen adayları kendi alanlarını en çok anadili eğitimini önemli gördükleri için diğer alanlara göre önemli bulduklarını ifade etmişlerdir. Yine Türkçe öğretmen adayları ile formasyon grubu öğrencileri arasında mesleği sevme temasında Türkçe öğretmen adaylarının formasyon grubuna göre farklı mesleklere daha fazla ilgi duyduklarını görmekteyiz. Bu olumsuz tutuma da KPSS sınav kaygısının yol açtığı düşünülmektedir.

Mesleği seçme sebeplerinde ise formasyon öğrencilerinin mesleği sevmeleri ve bu mesleği kendilerine uygun görmeleri kodu ortaya çıkarken Türkçe öğretmen adaylarında puanın bu bölüme yetmesi ön plana çıkmaktadır. Şaşmaz Ören, Sevinç ve Erdoğan'ın (2009) yaptıkları çalışmalarının bulguları bu sonucu destekler niteliktedir. Öğretmen adayları alan yeterlilikleri konusunda kendilerini genellikle yeterli gördüklerini dile getirirken aynı zamanda alanlarında kendilerini geliştirmeleri gerektiğini de ifade etmişlerdir. Bu durum adaylara verilen eğitim açısından olumlu bir göstergedir. Seferoğlu'nun (2004) çalışması da bulgularımızı destekler niteliktedir. Öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması dersini faydalı fakat yetersiz bulduklarını dile getirmişlerdir. Çalışmanın bu bulgularını destekleyen çalışmalar da vardır (Kuzu, Özbek ve Bindak, 2006). Bu doğrultuda öğretmenlik uygulaması derslerinin bir yıl değil en az iki yıl boyunca olması öğretmen adaylarını meslek yaşamlarına daha iyi hazırlayacaktır. Aynı zamanda hem uygulama yapılan okul idaresi hem uygulama öğretmeni hem de öğretim elemanının işbirliği içinde olması bu uygulamanın verimini arttıracaktır. Yine öğretmen adaylarının atandıkları okullarda kendi alanlarında bir danışman öğretmen ile çalışmak

istedikleri ulaşılan sonuçlardandır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın yürürlüğe giren aday öğretmen yetiştirme sürecine ilişkin son yönergesinde bu doğrultuda kararlar alındığı görülmektedir. Bu uygulamanın denetimlerin olması ve danışman öğretmenlerin bu konularda bilgilendirilmesi uygulamanın sağlıklı ve istikrarlı bir şekilde yürütülmesini sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Aydın, R. ve Sağlam, G. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 257-294.
- Başbay, M., Ünver, G. ve Bümen, N. T. (2009). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları: Boylamsal bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 59(59), 345-366.
- Büyüköztürk, Ş. Kılıç Çakmak, E. Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı) Ankara: Pegem yayıncılık.
- Can, Ş. (2013). Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (24), 13-28.
- Creswell, John W. (2013). *Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları araştırma deseni*. (Çeviri editörü: Selçuk Beşir Demir). Ankara: Eğiten Kitap.
- Çapa, Y., ve Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18), 69-73.
- Çetinkaya, Z. (2009). Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 298-305.
- Durmuşçelebi, M., Yıldız, N. ve Saygı, E. (2017). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslar arası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(7), 8-32.
- Engin, G. ve Koç Ç. G. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Ege Üniversitesi örneği). *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(2), 153-167.
- Eraslan, L. ve Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 427-438.
- Erdem, C. (2012). Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik yeterlilik algıları ve tutumları üzerine bir araştırma. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 1727-1747.
- Gürbüz, H., ve Kışoğlu, M. (2007). Tezsiz yüksek lisans programına devam eden fen-edebiyat ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Atatürk Üniversitesi örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 71-83.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi (Kavramlar, İlkeler, Teknikler)*. Ankara: Nobel yayınları.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel yayınları.
- Kudu, M., Özbek, R. ve Bindak, R. (2006). Okul deneyimi-I uygulamasına ilişkin öğrenci algıları (Dicle Üniversitesi örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(5), 99-109.
- Miles, B. M. ve Huberman, M. A. (1994). *Qualitative Data Analysis*, London: Sage Publication.

- Özder, H., Konedralı, G., ve Zeki, C. P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 16(2), 253-275.
- Pehlivan, K. B. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-168.
- Pişkin, M. ve Öner, U. (1999). *Görüşme İlkeleri ve Teknikleri*, Ankara: Siyasal Yayıncılık.
- Polat, S. (2013). Pedagojik formasyon sertifika programı ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi/Investigating the attitudes of students from pedagogical formation certificate programs and faculties of education on the prof. *e-International Journal of Educational Research*, 4(2), 48-60.
- Seferoğlu, S. S., (2004). Öğretmen adaylarının öğretmen yeterlilikleri açısından kendilerini değerlendirmeleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 131-140.
- Şaşmaz Ören, F., Sevinç, Ö. S. ve Erdoğan, E. (2009). Öğretmen adaylarının okul deneyimi derslerine yönelik tutumlarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(58), 217-246.
- Temizkan, M. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 6(3), 461-486.
- Terzi, A. R., & Tezci, E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 52(52), 593-614.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45(45), 109-127.
- Üstüner, M., Demirtaş, H., ve Cömert, M. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Örneği). *Eğitim ve Bilim*, 34(151), 140-155.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, S. (2004). Tezsiz yüksek lisans programının öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarına etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 355-379.

Extended Abstract

Teaching, as a field of profession, is one of the fields that is preferred at all times from past to present and is popular for this reason. The education provided to the teachers, who are a keystone of the education period, is very important. The experiences that they gain in the schools form the basis of their success while performing their jobs. "A teacher is one of the keystones of the education system. Performing many stages like planning the education period, providing the effective use of the proper methods, techniques, and materials, and evaluating the education period by interacting with the students depends mainly on the teacher. For this, firstly the teachers should be equipped with adequate knowledge and skills in their fields. However, only knowledge is not enough to be successful. Attitudes have also a significant effect" (Çetinkaya, 2009: 299).

The teaching profession and the teachers who are the basis of this study and educate people to make their presence felt in all fields should be emphasized more sensitively. The special skill fields and the profession-related attitudes and the perceptions of these individuals, who educate the future of a country and whose job is all about people, should be examined closely. "Knowing the profession-related attitudes of the teacher candidates, who will work in the educational organizations in the future will lead the way in determining the type of education to be provided for them in the prevocational training"

(Üstüner, 2006:114). According to Başbay, Ünver, and Bümen (2009), the fact that the teachers develop positive attitudes towards this profession is among the important aims of the teacher training programs. Because, as Gürbüz and Kışoğlu (2007) have stated, the positive attitude developed towards the profession is an important determinant of the success in that field. Performing education successfully and training individuals who display proper behaviors are possible with training the teacher candidates who are well-educated, love their profession and know its most delicate parts. This has made the teachers the most important components of the education system. For this reason, the teachers should have positive attitudes towards their profession besides qualifications.

Aim

The aim of the present study was to determine the attitudes of the fourth-year teacher candidates attending the faculty of education and the pedagogical formation students towards the teaching profession and examine the correlation between these attitudes and some variables (age, gender, department etc.). For this purpose, the level of the attitudes of the undergraduate fourth-year teacher candidates and the pedagogical formation students towards the profession of teaching and whether or not they differ according to the variables like age, department, and gender were examined.

Method

This study was performed in the mixed-research model using the qualitative and quantitative data collection techniques together. The mixed method research is a research approach including the use of the different research designs including the philosophical hypothesis and the theoretical frameworks, the collection of the qualitative and quantitative data and the integration of these two data types. The quantitative dimension of the study was performed in the survey model in order to determine the attitudes of the undergraduate fourth-year teacher candidates and the pedagogical formation students towards the teaching profession and to examine the correlation between these attitudes and some variables (age, gender etc.). In the qualitative dimension of the study, the case study design was used. In the study, the semi-structured interview form was used as the data collection tool. An interview is a communication process performed verbally between two people at least. An interview may also be described as the data collection from the related people regarding the answers being sought. The data obtained from the interviews were analyzed with the content analysis method. The Turkish teacher candidates were coded with "Ö" and the formation students were coded with "FÖ".

The Study Group

The study group, for the qualitative part of the study, consisted of randomly selected 46 4th-year students receiving education in the Turkish Education Department of Kafkas University Faculty of Education in the 2015-2016 education year and randomly selected 58 students, who had pedagogical formation education in Kafkas University Education Faculty in the 2015-2016 education year. The study group in the qualitative dimension of the study consisted of 24 students randomly selected among these students. Of these students, 12 were undergraduate students and 12 were pedagogical formation students. The gender distribution of the students was equal.

Results

The Results Related to Quantitative Data

In the light of all the results, it may be asserted that the teacher candidates have positive attitudes with a good level towards the teaching profession. It was determined that there was a significant difference in the professional commitment and loving the profession subscales of this scale and this difference was in favor of the female students. On the other hand, it was determined that the attitudes of the teacher candidates towards the teaching profession did not show any significant difference in terms of the age variable. It was observed that there was a significant difference in only the professional commitment subscale in terms of the variable of education type and when the order averages and median values were examined, it was observed that the difference was in favor of the students in the pedagogical formation group.

The Results Related to Qualitative Research Design

When the data obtained were examined, reading book was the main activity performed towards the profession by the both groups. The Turkish teaching candidates stated that the KPSS (public personnel selection examination) exam was the major barrier in their studies on the profession. The

pedagogical formation students stated that they performed field research and followed the current information besides reading book. It was determined that the Turkish teaching candidates and the pedagogical formation students answered the question asked to find out whether or not they thought of their field as more important than the other fields in the way that their departments were important in terms of the mother tongue education of the both groups. On the other hand, it was determined that the Turkish teaching students had a higher tendency to be interested in different professions, compared to the pedagogical formation students.

Also, when the teacher candidates were asked about the reasons why they prefer this profession, the pedagogical formation students told that they loved this profession and they considered it suitable for themselves and the Turkish teaching students mostly told that they came to this department since their scores were sufficient for this department. In addition, we observed that both groups stated that only the graduates of this field should perform the teaching profession.

The teacher candidates were asked about whether or not their profession was respected as it should be and a high level of negative statements were determined in their answers. It was observed that the teacher candidates thought positively about using the technology and materials in their professional lives.

The answers of the teacher candidates to the question of whether or not they considered themselves competent in their field from the groups were equal. Five of the candidates stated that they did not consider themselves competent in the lessons of the field, four of them stated that they tried to improve themselves, and three of them stated that they did not receive the adequate education in the undergraduate period.

It was determined from the answers of the teacher candidates to the question that they thought that the school experience and teaching practice course was generally useful but also insufficient. (Ö2)

In the data obtained, it was observed that the teacher candidates wanted to work with an advisor who would help and guide them when they were assigned as a teacher.